

DON'T TAKE THE RISK CALL FOR SPECIALISTS

ZGŁOŚ RASIZM NA POLICJĘ / REPORT RACISM TO THE POLICE

Racism.

say it
to fight it

www.reportracism.pl

Jesteśmy zdeterminowani położyć kres nienawiści rasowej w Polsce. Jedyne czego potrzebujemy, to Twój sygnał...

Tą ulotką pragniemy objaśnić Ci, czym są przestępstwa z nienawiści, co robić gdy staniesz się ofiarą takiego przestępstwa i do kogo się zgłosić. Znajdziesz tu również informacje o tym, co dalej może się stać w Twojej sprawie – jak działają polskie organy ścigania i czego możesz oczekiwać od poszczególnych instytucji publicznych.

Racism.

**say it
to fight it**

Przestępstwo z nienawiści - czyli co każdy wiedzieć powinien

PRZESTĘPSTWO Z NIENAWIŚCI to czyn zabroniony w polskim prawie motywowany uprzedzeniami.

A zatem jest to takie przestępstwo, które zostało popełnione tylko dlatego, że osoba, przeciwko której jest wymierzone, ma cechę odróżniającą ją od sprawcy i często wyróżniającą ją z większości otaczającego społeczeństwa – np. ma inny kolor skóry, pochodzi z innego kraju lub innego kręgu kulturowego, mówi innym językiem, wyznaje inną religię. Ofiary takich przestępstw są więc wybierane celowo tylko i wyłącznie z uwagi na posiadanie jednej z wyżej wymienionych cech.

Przykładami przestępstw motywowanych nienawiścią mogą być: przemoc fizyczna, wyzywiska, groźby, niszczenie mienia, podpalenia – o ile ich przyczyną była nienawiść do osoby spowodowana jej kolorem skóry, pochodzeniem narodowym, etnicznym czy wyznawaną przez nią religią. W przestrzeni publicznej możesz

zetknąć się także z innymi przejawami wrogości wobec cudzoziemców, takimi jak nienawistne napisy lub symbole zamieszczane na ścianach budynków czy przystankach komunikacji miejskiej. Tego rodzaju treści pojawiać się mogą także na stronach internetowych.

Czyny rasistowskie są karalne

Czyny opisane powyżej są w Polsce ścigane. Za ich popełnienie polski Kodeks karny przewiduje kary. Niektóre spośród przestępstw z nienawiści – przemoc, groźba, publiczne naruszenie nietykalności cielesnej lub znieważenie, a także nawoływanie do nienawiści ze względu na rasę, pochodzenie narodowe czy etniczne, wyznanie – zostały potraktowane w polskim prawie w spo-

sób szczególny i mają odrębne regulacje w Kodeksie karnym. Powinieneś wiedzieć, że przestępstwa z nienawiści są w Polsce ścigane z urzędu. To oznacza, że jeżeli Policja czy prokuratura dowie się o takim przestępstwie (od Ciebie, z mediów, z relacji świadka), instytucje te mają obowiązek podjęcia czynności niezależnie od inicjatywy osoby pokrzywdzonej.

Padłeś ofiarą przestępstwa z nienawiści? Nie zwlekaj – reaguj!

Jako pokrzywdzony przestępstwem masz prawo oczekiwać, że jego sprawca zostanie ukarany. Aby jednak mogło do tego dojść, konieczne jest, abyś poinformował o przestępstwie organy ścigania (Policję lub prokuraturę) i udzielił im informacji, które pomogą im ustalić i zatrzymać sprawcę, a następnie doprowadzić do jego osądzenia.

1. Zgłoszenie przestępstwa

Istnieje kilka sposobów na zgłoszenie przestępstwa z nienawiści, niezależnie od tego, czy byłeś ofiarą czy świadkiem albo czy występujesz w imieniu osoby, wobec której popełniono przestępstwo z nienawiści.

Oto najważniejsze z nich:

- **W nagłych wypadkach**
Zadzwoń pod numer 997 albo 112
- **Zgłoś osobiście przestępstwo w jednostce Policji lub prokuratury.**
Udaj się do najbliższej jednostki Policji lub prokuratury i zgłoś popełnienie przestępstwa. Możesz też złożyć zawiadomienie w wersji pisemnej. Zgłoszenia możesz dokonać w każdej jednostce Policji, jednakże skontaktowanie się z jednostką położoną w rejonie, w którym doszło do zdarzenia, umożliwi sprawniejsze rozpatrzenie Twojego zgłoszenia.
- **Powiadom o przestępstwie z nienawiści, pisząc e-mail do oficera dyżurnego.** Niektóre jednostki Policji umożliwiają poinformowanie o przestępstwie za pośrednictwem poczty e-mail. Sprawdź na stronie jednostki, czy zapewnia ona tę formę kontaktu. Pisząc e-mail, nie zapomnij podać swojego imienia, nazwiska i danych kontaktowych.

2. Gdy już zgłosisz przestępstwo Policji lub prokuraturze, możesz poinformować o nim inne podmioty:

- **Napisz do Zespołu ds. Ochrony Praw Człowieka MSW**
Jeśli chcesz, abyśmy monitorowali Twoją sprawę, możesz zgłosić informację o przestępstwie z nienawiści do funkcjonującego w MSW Zespołu ds. Ochrony Praw Człowieka. Po otrzymaniu informacji od Ciebie Zespół skontaktuje się z Policją lub prokuraturą i będzie monitorował sposób rozpatrywania Twojej sprawy.

PAMIĘTAJ: funkcjonariusze Policji mają obowiązek poważnie traktować przypadki przestępstw z nienawiści i starannie badać tego rodzaju sprawy. Gdyby jednak zdarzyło się, że podczas próby zgłoszenia przestępstwa zostałbyś potraktowany przez funkcjonariuszy niewłaściwie – zgłoś to do Zespołu ds. Ochrony Praw Człowieka MSW. Zespół zbada Twoje zgłoszenie i podejmie działania w celu wyjaśnienia sprawy.

Zgłoszenie można przelać e-mailem na adres:

zpc@msw.gov.pl,
faxem pod numer:
(22) 60 170 13

Listownie na adres:

Zespół ds. Ochrony Praw Człowieka
Departament Kontroli, Skarg i Wnio-
sków
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa

Z Zespołem możesz kontaktować się również telefonicznie:

(22) 60 141 36,
(22) 60 115 38.

- **Skontaktuj się z organizacjami pozarządowymi:**

Niektóre organizacje pozarządowe udzielają bezpłatnych porad prawnych lub w inny sposób pomagają osobom, które stały się ofiarami przestępstw z nienawiści. Przykładami takich organizacji są:

Helsińska Fundacja Praw Człowieka:
refugees@hfhr.org.pl
tel. (22) 556 44 40,
tel. (22) 556 44 66

Biuro Porad Obywatelskich (biura działają w różnych miastach Polski - telefony i adresy znajdują się na stronie www.zbpo.org.pl):
zbpo@zbpo.org.pl

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej:
biuro@interwencjaprawna.pl,
tel. (22) 629 56 91,
tel. (22) 621 51 65

Fundacja „Ocalenie”:
cpc@cpc.org.pl,
tel. (22) 828 04 50

Stowarzyszenie na Rzecz Integracji Społeczeństwa Wielokulturowego NOMADA: sukurs@nomada.info.pl,
tel. (71) 307 03 35

Pamiętaj, że przestępstwo z nienawiści może dotknąć nie tylko Ciebie, ale także Twoich przyjaciół, czy bliskich. Zgłaszając takie sytuacje pomagasz organom ścigania w doprowadzeniu do ukarania sprawców.

Pamiętaj też, że zgłoszenie przestępstwa nie wpłynie negatywnie na Twoje uprawnienia związane z pobytem w Polsce.

Twoi sojusznicy

POLICJA

Policja jest jednym z dwóch podmiotów (obok prokuratury), które przyjmują zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Udając się do jednostki Policji, miej przy sobie dokument tożsamości, gdyż funkcjonariusze poproszą Cię o podanie danych osobowych. Te informacje są niezbędne do prawidłowego przeprowadzenia czynności przez funkcjonariuszy. Policjant ma obowiązek poinformować Cię – jako osobę pokrzywdzoną – o Twoich prawach.

Możesz zastrzec swoje dane dotyczące miejsca zamieszkania przed ujawnieniem ich osobie, która dopuściła się przestępstwa, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa użycia wobec Ciebie przemocy lub groźby bezprawnej.

Obszerny spis praw i obowiązków osoby pokrzywdzonej przetłumaczony na różne języki znajdziesz na stronie: <http://www.policja.pl/portal/pol/346/>

Jeśli nie rozumiesz języka polskiego - poproś o tłumacza. Policja ma obowiązek zapewnić obecność tłumacza przy wykonywaniu czynności z osobą niewładającą językiem pol-

skim, a pokrzywdzony nie jest z tego tytułu obciążany żadnymi kosztami. Po odebraniu zgłoszenia Policja odbierze od Ciebie zeznania w celu ustalenia okoliczności zdarzenia. To bardzo ważne, abyś podał jak najbardziej szczegółowe informacje na temat przebiegu zdarzenia i sprawcy/sprawców czynu. Im bardziej będą one precyzyjne, tym większą szansę ma Policja, by zidentyfikować i zatrzymać sprawcę oraz doprowadzić do jego ukarania. Zwróć uwagę w szczególności na wygląd sprawcy, jego znaki szczególne, tatuaże, wypowiedziane przez niego słowa. Jeżeli nie udajesz się do jednostki Policji bezpośrednio po zdarzeniu, radzimy, abyś spisał lub nagrał swoją relację odnośnie do zdarzenia, które miało miejsce. Pamięć jest zawodna, a im więcej zapamiętasz, tym łatwiej będzie Ci dochodzić swoich praw.

**Nie jesteś sam.
Pozwól Policji zwalczać rasizm.**

Jeżeli masz poczucie, że czyn, którego doświadczyłeś, został spowodowany Twoim kolorem skóry, przynależnością narodową, etniczną, kulturową czy religijną, powiedz o tym Policji przy zgłaszaniu przestępstwa. Wyjaśnij też, na jakiej podstawie powziąłeś takie przekonanie (np. zacytuj rasistowskie wypowiedzi, które towarzyszyły zdarzeniu).

Od kilku lat funkcjonariusze Policji są intensywnie szkoleni w zakresie problematyki rozpoznawania i wykrywania przestępstw z nienawiści. Funkcjonariusze Policji są więc przygotowani, by właściwie zająć się Twoją sprawą. Nie wahaj się zatem spotkać się z nimi i opowiedzieć o tym, co Ci się przydarzyło.

Pamiętaj, że Twój udział w postępowaniu nie kończy się na zgłoszeniu przestępstwa. Policja lub prokuratura, prowadząc postępowanie, będzie potrzebowała Twojego współdziałania. Możesz więc zostać poproszony o ponowne przyjście i uzupełnienie zeznań, bądź o udział w czynnościach mających na celu identyfikację sprawcy. Brak współdziałania z Policją ze strony pokrzywdzonego lub świadka może uniemożliwić postawienie sprawcom zarzutów i zniweczyć wysiłek, jaki włożyłeś w zgłoszenie przestępstwa.

Policja ma obowiązek na każdym etapie postępowania udzielić Ci informacji o tym, co się dzieje w Twojej sprawie. Twoje zgłoszenie będzie badane, a w ciągu 6 tygodni zostaniesz poinformowany, czy wszczęto postępowanie.

Jeżeli masz powody sądzić, że czyn, którego doświadczyłeś był przestępstwem z nienawiści, zaś Policja, prowadząc postępowanie, nie uwzględni tej okoliczności – napisz do Zespołu ds. Ochrony Praw Człowieka MSW.

W każdej komendzie wojewódzkiej oraz w komendach: Stołecznej i Głównej Policji pracuje pełnomocnik komendanta ds. ochrony praw człowieka. Pełnomocnicy nie prowadzą postępowań karnych, ani ich nie nadzorują, są jednak ekspertami w kwestiach związanych z ksenofobią, rasizmem, przestępstwami z nienawiści, tak więc w razie pytań lub wątpliwości mogą służyć Ci pomocą i informacją.

PAMIĘTAJ: nawet jeśli nie jesteś pewien, czy czyn, którego doświadczyłeś był przestępstwem z nienawiści, możesz i tak zgłosić go organom ścigania. Do zadań prokuratury należy bowiem ocena, czy dany czyn był przestępstwem.

PROKURATURA

Prokuratura jest podmiotem, który prowadzi i nadzoruje postępowania przygotowawcze. To prokurator, nadzorując postępowanie, zleca Policji podejmowanie konkretnych działań. To on podejmuje także ostateczną decyzję co do sposobu zakończenia postępowania: może wnieść do sądu akt oskarżenia, może również wydać postanowienie o umorzeniu postępowania lub odmowie jego wszczęcia. W tych ostatnich przypadkach, jeżeli nie zgadzasz się z decyzją, możesz złożyć na nią zażalenie. Pamiętaj, że

zażalenie można wносить tylko w określonym prawem terminie. Informacje o terminie i sposobie wnoszenia zażalenia znajdziesz w wydanym postanowieniu o umorzeniu postępowania lub o odmowie wszczęcia postępowania.

SĄD

Jeśli Policja i prokuratura zatrzymają sprawców przestępstwa, którego padłeś ofiarą i zbiorą dowody świadczące o ich winie, prokurator skieruje do sądu akt oskarżenia. Sąd jest podmiotem, który orzeka o winie sprawców i wymierza im karę. Pamiętaj, że jeżeli dojdzie do postępowania sądowego w Twojej sprawie, sąd wezwie Cię jako pokrzywdzonego i odbierze Twoje ze-

znania. To bardzo ważne, abyś stawił się na takie wezwania – brak Twoich zeznań może doprowadzić do tego, że sąd nie znajdzie wystarczających podstaw, by skazać sprawców. Pamiętaj, Twoje zeznanie stanowi ważny dowód w sprawie.

Wyrok sądu w pierwszej instancji nie zawsze ostatecznie kończy postępowanie w danej sprawie, gdyż strony niezadowolone z orzeczenia mogą wnieść od wyroku apelację do sądu drugiej instancji. Jeżeli więc nie zgadzasz się z wydanym przez sąd pierwszej instancji wyrokiem, pamiętaj, że możesz się od niego odwołać. Pamiętaj też, że apelację można wnieść tylko w przewidzianym prawem terminie.

Słowa są Twoją największą bronią przeciwko rasizmowi

Aby móc wspierać społeczeństwo obywatelskie, funkcjonujące w oparciu o zasady tolerancji, potrzebujemy Twojego czynnego udziału i dlatego ważne jest, byś informował o zdarzeniach mających związek z przestępstwami z nienawiści. Bez Twojej reakcji ani Zespół ds. Ochrony Praw Człowieka MSW, ani organy ścigania nie będą w stanie zapewnić Ci należytego wsparcia.

Jeśli masz taką możliwość, podziel się tą ulotką z osobami, którym może okazać się pomocna.

PAMIĘTAJ, ŻE NIE MUSISZ BORYKAĆ SIĘ Z TYM SAM. ZGŁOŚ RASIZM NA POLICJĘ.

Projekt *Imigranci wobec przestępstw z nienawiści – czyli jak skutecznie dochodzić swoich praw* jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich.

Żeby uzyskać więcej informacji, wejdź na naszą stronę

www.reportracism.pl

ZESPÓŁ DS. OCHRONY PRAW CZŁOWIEKA MSW:

Jeżeli będziesz ofiarą lub świadkiem przestępstwa z nienawiści, ważne jest, żebyś w pierwszej kolejności zgłosił to zdarzenie organom ścigania, a następnie poinformował o tym nasz Zespół. Dzięki zachowaniu tej kolejności będziemy mogli, w miarę swoich prawnych możliwości, monitorować zgłoszoną przez Ciebie sprawę.

Do zakresu działania Zespołu do Spraw Ochrony Praw Człowieka MSW należy m.in. prowadzenie monitoringu spraw związanych z przestępstwami z nienawiści.

Jeżeli wpływa do nas zgłoszenie informujące o przestępstwie z nienawiści, kontaktujemy się z Policją

i uzyskujemy informacje o podjętych działaniach, a następnie udzielamy informacji zwrotnej osobie zgłaszającej. Jeżeli Policja wcześniej nie wiedziała o zdarzeniu (np. nie dostała w tej sprawie żadnego zgłoszenia), wszczyna działania po otrzymaniu informacji od Zespołu ds. Ochrony Praw Człowieka MSW. Ważne więc jest, aby zgłaszając sprawę do Zespołu, przesłać opis zdarzenia (w tym informacje o jego czasie i miejscu), informację, czy i gdzie sprawa została wcześniej zgłoszona oraz zostawić swoje dane kontaktowe (imię, nazwisko, adres do korespondencji lub adres e-mail). Po otrzymaniu od Zespołu zgłoszenia o przestępstwie Policja lub prokurator będą próbowali skontaktować się z Tobą w celu przyjęcia od Ciebie zeznań.

Racism.

say it
to fight it

www.reportracism.pl

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ NA RZECZ
INTEGRACJI OBYWATELI PAŃSTW TRZECICH

Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich